ਨਾਸ਼ਵਾਨਤਾ ਤੋਂ ਦੂਰ, ਅਸਲੀਅਤ ਦੇ ਨੇੜੇ

ਪ੍ਰੋ. ਡਾ. ਸੰਗਰਾਮ ਸਿੰਘ
7973327963

ਇਸ ਨਿਬੰਧ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਭਾਵੇਂ ਕੁਝ ਕੁ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਇਸ ਵਿੱਚ ਉਹ ਸੱਚ ਅਤੇ ਅਸਲੀਅਤ ਸਮਾਈ ਹੋਈ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਧਾਰਨ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਵੀ ਅਧਿਆਤਮਕਤਾ ਦੇ ਉਹਨਾਂ ਡੂੰਘੇ ਰਹੱਸਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੰਪੂਰਨ ਮਾਨਵ ਜਾਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਹਨ।

ਮਨੁੱਖ, ਇੱਕ ਐਸਾ ਵਿਸ਼ਾ, ਜਿਸ ਬਾਰੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਜਾਣਿਆ ਵੀ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਹਾਲੇ ਜਾਣਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਹੈ। ਹੱਡੀਆਂ, ਮਾਸ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਜੋ ਨਿੱਕੇ ਜਿਹੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਜਨਮ ਲੈਂਦਾ ਹੈ, ਉਹੀ ਢਾਂਚਾ ਸਰੀਰਕ, ਬੌਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦਾ - ਕਰਦਾ 70, 80 ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧੇਰੇ ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਜੀਵਨ ਬਤੀਤ ਕਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਖਾਮੋਸ਼ ਅਤੇ ਨਿਰਜੀਵ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਅਧਿਆਤਮਿਕਤਾ ਨੇ ਇਸ ਹੱਡੀਆਂ, ਮਾਸ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਨੇਕਾਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਰਹੱਸਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣਿਆ ਅਤੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ, ਪੁਸਤਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ। ਅਧਿਆਤਮਕ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਮਹਾਂਰਿਸ਼ੀ ਪਤੰਜਲੀ ਵੀ ਹੋਏ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਯੋਗ ਦਰਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸਮੋਏ ਅਨੇਕ ਹੋਰ ਸਰੀਰਾਂ ਅਤੇ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਖੋਲ ਕੇ ਵਰਨਣ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਤਾਂ ਆਓ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ ਅਸੀਂ ਕੀ ਹਾਂ? ਅਤੇ ਸਾਡੇ ਅੰਦਰ ਅਜਿਹਾ ਕੀ ਹੈ ਜੋ ਹਰ ਪਲ, ਹਰ ਸਮੇਂ ਸਾਨੂੰ ਕੁਝ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਤ ਕਰਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ?

ਡਾ. ਅਜਾਇਬ ਸਿੰਘ ਦੀ ਪੁਸਤਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਤ ਵਿਚ ਵਰਣਿਤ ਹੈ ਕਿ ਪਤੰਜਲੀ ਦੇ ਯੋਗ ਦਰਸ਼ਨ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡਾ ਇੱਕ ਨਹੀਂ, ਪੰਜ ਸਰੀਰ ਹਨ। ਇਹ ਗੱਲ ਸਾਇੰਸ ਨਹੀਂ ਮੰਨਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਹਰ ਗੱਲ ਦਾ ਸਬੂਤ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਪ੍ਰੰਤੂ ਭਾਰਤੀ ਰਿਸ਼ੀ- ਮੁਨੀਆਂ ਨੇ ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ, ਸਾਧਨਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਅਦਿ ?ਸ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਇਸਦਾ ਵਰਣਨ ਆਪਣੇ ਗ੍ਰੰਥ ਯੋਗ ਅਭਿਆਸ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ।

ਪਰੰਤੂ ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਸਬੰਧੀ ਹੋਰ ਵੀ ਅਧਿਕ ਗਹਿਰਾਈ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਉਨਾਂ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੇ ਕੇਵਲ ਪੰਜ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸੱਤ ਸਰੀਰਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕੀਤਾ ਹੈ । ਆਓ ਸਾਡੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਇਹਨਾਂ ਸਰੀਰਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਕਾਰਜਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਇਹ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਬਾਹਰੀ ਸਰੀਰ ਹੈ ਜੋ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਅੱਖਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਹੱਥਾਂ ਰਾਹੀਂ ਛੂਹ ਵੀ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਥੂਲ ਸਰੀਰ ਜਾਂ ਅੰਨ ਸਰੀਰ ਵੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਅੰਨ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਮਾਦੇ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਇਸਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਸੌਖਾ ਹੈ। ਠੀਕ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਖਾਧਾ ਗਿਆ ਸਾਫ ਅਤੇ ਵਧੀਆ ਭੋਜਨ ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰੱਖਣ ਵਿੱਚ ਮੱਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦਾ ਰਚਨਾ ਤੱਤ, ਮਿੱਟੀ ਹੈ।

ਐਲੋਪੈਥੀ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਲੋਪੈਥੀ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਜਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਝੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਵਿਗਿਆਨਿਕ ਯੰਤਰ ਨਾਲ ਮਾਦੇ ਦੀ ਘੋਖ- ਪੜਤਾਲ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਸੰਸਾਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਅਨੇਕਾਂ ਲੋਕ ਜੋ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਦੀ ਅਦਭੁਤ ਬਣਤਰ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹਨ ਉਹ ਕੇਵਲ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਲਈ, ਖਾਣ-ਪੀਣ ਲਈ, ਪੈਸਾ ਕਮਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਜਿਉਂਦੇ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅਧਿਆਤਮਕ ਪੱਖੋਂ ਕੋਈ ਵੀ ਖਾਸ ਮਕਸਦ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ/ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼

ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਸਰੀਰ ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਦੇ ਆਸਰੇ ਜਿਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਸਾਨੂੰ ਇਹਨਾਂ ਬਾਹਰੀ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ। ਖੁੱਲੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਡੂੰਘਾ ਸਾਹ ਲੈਣ ਨਾਲ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ ਜ਼ਿਆਦਾ ਤੰਦਰੁਸਤ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਜੋ ਲੋਕ ਅੰਨ ਕੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਣਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਉਹ ਬਹੁਤ ਸ਼ਾਂਤ, ਸੁੰਦਰ ਅਤੇ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਇਹ ਸਰੀਰ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਚੁਸਤ ਅਤੇ ਤਾਕਤਵਰ ਹੈ। ਐਕੁਆਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵਿਦਿਆ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ ਦੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਐਕੋਆਪ੍ਰੈਸ਼ਰ ਵਿੱਚ ਹਰ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਇਲਾਜ ਕਰਨ ਲਈ ਭੌਤਿਕ ਸਰੀਰ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਬਿੰਦੂਆਂ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਿਆਦਾ ਅਸਰ ਦੂਸਰੇ ਭਾਵ ਸੂਖਮ ਸਰੀਰ ਉੱਤੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮਤਲਬ ਇਹ ਹੋਇਆ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਬਿਮਾਰੀ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਹੌਲੀ - ਹੌਲੀ ਅੰਨ ਕੋਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਸਾਨੂੰ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ਾ ਦਾ ਕੋਈ ਅਨੁਭਵ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਬਿਮਾਰੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲੱਗ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੋਗਾ ਸਿਧਾਂਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਡੀਆਂ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਗੁੱਸਾ, ਡਰ, ਗਮੀ, ਖੁਸ਼ੀ, ਪਿਆਰ, ਨਫਰਤ, ਮਾਨ,ਅਪਮਾਨ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸਾ ਵਿੱਚੋਂ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਇਹਨਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਹਰ ਵਕਤ ਉਤੇਜਿਤ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਵਿਭਿੰਨ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਪ੍ਰਾਣ ਕੋਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪੰਨ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਇਹ ਅੰਨਕੋਸ਼ਾ ਨੂੰ ਮਾਧਿਅਮ ਬਣਾ ਕੇ ਪ੍ਰਗਟ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਦਾ ਅੱਗ ਤੱਤ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਸੂਖਮ ਕੋਸ਼ਾ

ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਤੀਸਰੇ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸੂਖਸਮ ਕੋਸ਼ਾਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸੂਖਮ ਤਰੰਗਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਮੌਤ ਦਾ ਭੇਦ ਤੀਸਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਮੌਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਮਹਿਮਾਨ ਵਾਂਗੂੰ ਜੀ ਆਇਆਂ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ । ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੀਆਂ ਇਛਾਵਾਂ ਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚੋਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੀਸਰੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨਹੀਂ, ਸਿਰਫ ਇਹਨਾਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਤਰੰਗਾਂ ਵੀ ਹਨ। ਤੀਜੇ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇਹਨਾਂ ਤਿਰੰਗਾ ਨੂੰ ਵਰਤ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਹਵਾ ਤੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਮਨ ਕੋਸ਼ਾ

ਇਹ ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਚੌਥਾ ਸਰੀਰ ਹੈ ਜੋ ਮਨ ਕੋਸ਼ਾ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਮਨ ਵਿੱਚ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਚਾਰ ਸਾਡੇ ਲਈ ਉਲਝਣ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤਣਾਓ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮਨ ਇੱਕ ਮਸ਼ੀਨ ਵਾਂਗ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਰਕੇ ਅਸੀਂ ਇੱਕ - ਦੂਸਰੇ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ। ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੀ ਰੀਸ ਕਰਨ ਨਾਲ ਮਨ ਕੋਸ਼ਾ ਵਿਕਸਿਤ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦਾ, ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਰੇਸ ਕਰਨੀ ਨਾਂ ਛੱਡ ਦਈਏ ਅਤੇ ਜੀਵਨ ਦੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਮਾਗ ਨਾਲ ਆਪ ਹੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਮਨ ਕੋਸ਼ਾ ਦਾ ਬੇਹੱਦ ਵਿਕਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੇਤ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲਾ, ਆਦਮੀ ਤੋਂ ਮਨੁੱਖ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਤੰਜਲੀ ਅਨੁਸਾਰ ਪਹਿਲੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਆਦਮੀ ਜਾਨਵਰਾਂ ਵਾਂਗ ਹੈ, ਮਨੁੱਖਤਾ ਤਾਂ ਦੂਸਰੇ ਸਰੀਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਚੌਥੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਤੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

ਆਨੰਦ ਕੋਸ਼ਾ / ਆਤਮਿਕ ਸਰੀਰ

ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਤਹਿ ਨੂੰ ਆਨੰਦ ਕੋਸ਼ਾ ਜਾਂ ਆਤਮਿਕ ਸਰੀਰ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੇਤ ਹਾਸ਼ਿਲ ਕਰਨਾ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਕਠਿਨ ਕਾਰਜ ਹੈ । ਪੰਜਵੇਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਉਸਨੇ ਸਭ ਕੁਝ ਜਾਣ ਲਿਆ ਹੈ । ਇਸੇ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਪਰਮਾਤਮਾ ਦਾ ਅੰਸ਼ ਕਹੇ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਤਮਾ ਮੌਜੂਦ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਭੇਤੀ ਨੂੰ ਆਤਮ- ਗਿਆਨੀ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਇਹ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੇਤ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਅਹੰਕਾਰੀ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਧ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮ - ਗਿਆਨ ਦਾ ਭੇਦ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨਾ ਕੋਈ ਸੌਖਾ ਕੰਮ ਨਹੀਂ।

ਇਸ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਆਕਾਸ਼ ਤੱਤ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਤਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ । ਇਹ ਤੱਤ ਇੰਨਾ ਸੂਖਮ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ, ਸਿਰਫ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਆਕਾਸ਼ ਤੱਤ ਹੈ।

ਬ੍ਰਹਮ ਸਰੀਰ

ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹਨਾਂ ਪੰਜ ਸਰੀਰਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਦੋ ਹੋਰ ਸਰੀਰ ਵੀ ਹਨ, ਜਿਨਾਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਜਨਮ- ਮਰਨ ਦੇ ਗੇੜ ਤੋਂ ਛੁਟਕਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਹਾਸਿਲ ਕਰਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਉਸ ਆਤਮਿਕ ਹੰਕਾਰ ਨੂੰ ਛੱਡਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਪੰਜ ਸਰੀਰ ਦਾ ਭੇਤ ਗ੍ਰਹਿਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਨਿਰੰਤਰ ਸਾਧਨਾ, ਸਥਿਰਤਾ ਤੇ ਦ੍ਰਿੜ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਦਿਨ ਸਾਧਕ ਨੂੰ ਪਰਮਾਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਛੇਵੇਂ ਸਰੀਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਸਤਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਗੁੱਝੇ ਭੇਤ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰੇ ਵੇਦ ਛੇਵਾਂ ਸਰੀਰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਨੇ ਹੀ ਰਚੇ ਹਨ। ਇਸ ਸਰੀਰ ਦੇ ਭੇਤੀ ਨੂੰ ਬ੍ਰਹਮ -ਗਿਆਨੀ ਜਾਂ ਦੇਵਤਾ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ ਵਾਲੇ ਮਨੁੱਖ ਲਈ ਸਾਰੇ ਭਿੰਨ- ਭੇਦ ਮਿਟ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਨਿਰਵਾਨ ਕਾਇਆ

ਮਹਾਤਮਾ ਬੁੱਧ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸੱਤਵੇਂ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਨਿਰਵਾਨ ਕਾਇਆ ਕਹਿ ਕੇ ਸੰਬੋਧਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸੱਤਵੇਂ ਸਰੀਰ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਚੱਕਰ ਪੂਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੁੱਧ ਧਰਮ ਵਿੱਚ ਨਿਰਵਾਨ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਹੀ ਜੀਵਨ ਦਾ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਜਾਂ ਉਦੇਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਸ਼ਬਦਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਰੀਰ ਦੇ ਨਕਸ਼ੇ ਬਾਰੇ ਕੇਵਲ ਇਤਨਾ ਕੁ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਕਿਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦਾ ਕੇਵਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਚਾਹਵਾਨ ਮਨੁੱਖ ਖੁਦ ਆਪਣੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਇਸ ਅਦਭੁਤ ਨਕਸ਼ੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ, ਦੇਖਣ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਬੇਅੰਤ ਗੁਝੇ ਭੇਦਾਂ ਦਾ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਨ ਅਤੇ ਸਰੀਰ ਦੀ ਪਵਿੱਤਰਤਾ, ਭਗਤੀ, ਪ੍ਰੇਮ ਅਤੇ ਸਾਧਨਾ ਰਾਹੀਂ ਇਹ ਅਧਿਆਤਮਕ ਉਡਾਨ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਮਨੁੱਖ ਆਪਣੀ ਸੱਚੀ ਅਸਲੀਅਤ ਤੋਂ ਬਖੂਬੀ ਜਾਣੂੰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਦੋ-ਤਿੰਨ ਹਫ਼ਤਿਆਂ 'ਚ ਵੱਡੇ ਹਮਲੇ ਕਰਾਂਗੇ, ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ 'ਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਆਂਗੇ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2 ਅਪ੍ਰੈਲ (ਚ.ਨ.ਸ.) : ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਈਰਾਨ ਵਿਰੁੱਧ ਚੱਲ ਰਹੀ ਜੰਗ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਵੱਡਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਰਣਨੀਤਕ ਟੀਚਿਆਂ ਦੇ ਬਹੁਤ ਕਰੀਬ ਪਹੁੰਚ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਲਦੀ ਹੀ ਇਸ ਜੰਗ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀਆਂ ਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ।ਡੋਨਾਲਡ ਟਰੰਪ ਨੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਅਤੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਹਿੰਮ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਨੁਕਸਾਨ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਈਰਾਨ ਦੀ ਜਲ ਸੈਨਾ ਲਗਪਗ ਖ਼ਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਉਸ ਦੀ ਹਵਾਈ ਸੈਨਾ ਕਮਜ਼ੋਰ ਪੈ ਗਈ ਹੈ ਅਤੇ ਕਈ ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਮਾਰੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਈਰਾਨ ਨੂੰ ਪੱਥਰ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿਆਂਗੇ।ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦਾ ਮਕਸਦ ਈਰਾਨ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਖ਼ਤਮ ਕਰਨਾ ਸੀ, ਜੋ ਹੁਣ ਲਗਪਗ ਪੂਰਾ ਹੋ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਭਰੋਸਾ ਜਤਾਇਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ ਆਪਣੇ ਸਾਰੇ ਟੀਚਿਆਂ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਇਸ ਜੰਗ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੈ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣ ਲਗਾਤਾਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ।ਟਰੰਪ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਉਣ ਵਾਲੇ 2-3 ਹਫ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਈਰਾਨ @ਤੇ ਹੋਰ ਸਖ਼ਤ ਹਮਲੇ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ @ਬਹੁਤ ਜਲਦੀ@ ਮਿਸ਼ਨ ਪੂਰਾ ਕਰ ਲਵੇਗਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਇਆ ਕਿ ਅਮਰੀਕਾ ਆਪਣੇ ਸਹਿਯੋਗੀ ਦੇਸ਼ਾਂ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਇਜ਼ਰਾਈਲ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨੁਕਸਾਨ ਨਹੀਂ ਹੋਣ ਦੇਵੇਗਾ।ਉਨ੍ਹਾਂ